

DONA I CONSTITUCIÓ

La constitució a què més avall ens referirem més extensament, és, a tot l'Estat, la llei fonamental que contempla els drets individuals i col·lectius dels ciutadans. Tanmateix, resultaria una anàlisi molt parcial de la situació legal de la dona alla nostra societat si ens limitem a aquesta primera llei fonamental. I això, pel fet que encara no tenim una Constitució aprovada, però sí que tenim un seguit de disposicions i normes legals que regulen el paper que la societat ha d'assignar a la dona.

La majoria de les lleis vigents actualment han estat fetes durant els darrers quaranta anys, durant la dictadura, i no cal insistir que han estat un instrument més de restricció de les llibertats de la persona. Tanmateix cal ressaltar que aquestes lleis, malgrat esser restrictives per a tothom, ho han estat encara més per a la dona, a la qual han assignat de manera conscient un paper de rang inferior en tots els ordres de la vida social, cultural i política.

Es clar que l'objectiu últim no consisteix a aconseguir sols una igualtat legal respecte a l'home; una lluita incapaç de superar aquest marc tan estret, seria una lluita reformista que no posaria fi a l'opressió global de l'adons. L'objectiu passa per aconseguir que la legislació contempli i defineixi unes llibertats íntegres per a tota la població, homes i dones.

Actualment no és possible deslligar aquesta aspiració social de la necessitat de superar aquest desfasament que les lleis, i també tota l'estructura de la societat estableixen per a la dona.

Ara veurem les lleis principals que fan referència a la dona i que encara tenen vigència a l'Estat Espanyol.

-Lleis polítiques. Són les que regulen el comportament social dels ciutadans. No hi existeixen grans diferències entre home i dona. Però cal destacar un parell de qüestions que fan referència als drets de vot i de successió. Fins a 1967 només podia votar el cap de família (homes en la seva immensa majoria). A partir de llavors i davant la perspectiva dels referèndums franquistes, es permeté el vot a tota la població major d'edat. D'altra banda, la legislació impedeix que pugui regnar una dona.

- Lleis civils i de família .- Són les que regulen el comportament privat dels ciutadans; s'inspiren en el Codi Napoleònic de 1888 que proporciona encara menys drets a la dona casada que a la soltera, estableix la majoria d'edat civil per a tots als 21 anys, però promulga que la dona només podrà abandonar amb plena llibertat la llar als 25 anys, i que si ho fa abans, serà amb permís patern o bé per a casar-se o per a fer-se monja.

Fins a l'abril de 1976 la dona casada, a l'Estat Espanyol, ha necessitat permís del marit per treballar . La llei obliga també que l'administració dels béns conjugals corre a càrrec del marit, mentre que l'única llibertat que s'atorga a la dona és la d'administrar els béns del cistell de la compra diària.

La pàtria potestat s'atorga sempre al~~xx~~ marit, fora d'aquells casos que hi hagi una incapacitat clara per part d'aquest (bogeria, etc) o que aquest hagi estat condemnat a una pena de 20 anys o més d'arrestament major, o bé en cas de viudetat. Així l'"Exposición de motivos" de la llei del 27 d'abril de 1958 estableix:" per exigències de l'unitat matrimonial existeix una potestat de direcció que la naturalesa, la religió i la història atribueixen al marit". El domicili de tots dos conjuges és establert per aquell que té la pàtria potestat.

Quan es casa la dona perd la seva "regionalitat", i segons una disposició del 4 de gener de 1977 només els homes poden variar l'idioma en què estan inscrits els noms dels seus fills al registre civil.

Pel que fa al divorci, és una figura inexistent a nivell legal. L'adveniment de la dictadura va dur , entre moltes altres mesures, l'anul·lació de tots els divorcis concedits per la segona República, i, per tant qualsevol dona que, havent estat divorciada, havia tornat a casar-se, veure anul·lat aquest segon matrimoni, amb la mà de problemes consegüents.

A més a més. el règim franquista es va esforçar, i així ho reflectí la llei, a protegir el matrimoni canònic i menystenir el civil. Si és difícil d'obtenir una nul·litat a l'Estat Espanyol, encara ho és més - gairebé impossible- en el cas del matrimoni civil. Una de les causes de separació, i que comporta la pèrdua de drets sobre la custòdia dels fills és l'adulteri.

Lleis penals. Són les que castiguen la transgressió de les normes legals. Cal destacar que l'adulteri, l'amistament, l'ús d'anticonceptius, la despenalització dels quals s'ha contemplat a les corts, segueixen essent encara figures punibles.

Article 449 del Codi Penal: "L'adulteri serà castigat amb la pena de presó menor. Cometen adulteri, la dona casada que jui amb un home que no sigui el seu marit, i el que jui amb ella sabent que és casada, encara que després es declari nul el matrimoni."

La llei estableix aquí clares diferències entre l'home i la dona. Mentre que la dona és castigada amb un arrestament que va des de 6 mesos i un dia fins a 6 anys (un sol acte sexual fora del matrimoni ja és delictiu per a ella) l'home, per a cometre delictes haurà de viure de forma notòria i pública amb una altra dona, o bé tenir-la al seu propi domicili conjugal: Article 452: "El marit que tingui amantada dins de la llar conjugal, o bé notòriament a fora, serà castigat amb presó menor. L'amantada serà castigada amb la mateixa pena o amb la de desterrament."

A l'Estat Espanyol segueix estant penalitzat la informació, distribució i venda d'anticonceptius, amb penes que arriben fins a l'arrest major i multes de 10.000 a 200.000 pessetes (Recordem el procés al director de "El País" l'any 1977 per un article en què s'esmentaven els mitjans contraceptius). Com si no fos un fet probat que avui són moltes les dones que els utilitzen. Tal volta ens volen convèncer que la millor alternativa als anticonceptius són els premis de natalitat o la negació de la llibertat sexual?

L'avortament també és motiu de penalització a la llei. El Codi no preveu cap tipus d'atenuant, ni tan sols en el cas que estigui en perill la vida de la dona (avortament terapèutic) ni quan hi ha evidències de malformació en el fetus (avortament eugenèsic), ni tan sols en aquells casos que l'embaràs fos fruit d'una violació. Només hi ha un atenuant en el cas que la dona hagi decidit avortar per amagar la seva "desdona". El concepte d'honor a la legislació franquista va tan lluny que considera com a atenuant el fet que una dona o els seus pares - sense el consentiment d'ella) cometin infanticidi per tal de preservar l'"honra" de la mare =

AICI Ap 2 Nr 15c

La hipocresia i la burla que la llei manté pel que fa a aquest tema arriba fins a l'encàndol; així, l'any 1974 un informe del Tribunal suprem declarava que a l'Estat Espanyol s'havien produït 300.000 avortaments clandestins, i que només 227 casos havien passat pel tribunal. Avui tant les xifres d'avortaments practicats dins l'Estat, com els de dones que viatgen a l'estranger per a aquest fi és molt més gran. Els casos que han passat pels tribunals són generalment aquells en què la mare ha mort o bé ha perillat la seva vida.

Ja hem vist, pel que fa a les lleis civils que la dona només pot abandonar la llar a partir dels 25 anys. Doncs bé, si ho fa sense previ consentiment patern entre els 16 i els 23 anys i viu amb un home, el cas es considerarà com a rapt (art. 441). L'home serà condemnat a arrestament major i la dona serà tornada a casa dels seus pares, o passarà a disposició del Tribunal Tutelar o bé ingressarà a la presó.

Un altre dels delictes contemplats pel Codi Penal és el d'estupre (home que jeu amb dona de 16 a 23 anys). Serà castigat amb pena d'arrest major per a l'home, i què decidirà per a la dona serà el seu pare.

La prostitució no es considera delicte en l'actual Codi Penal. Tant aquesta com l'homosexualitat es contemplen en la "Ley de Peligrosidad Social". Encara que en teoria la prostitució està prohibida des del 3 de març de 1956, data en què es va dictar un decret-llei que l'abolia, quan les dones que l'exerceixen són detingudes "in fraganti" les porten a la presó, mentre que l'home que estava amb elles se'n va tranquil·lament a casa seva, amb la comprensió de les autoritats, perquè pugui seguir representant el seu paper d'honorable ciutadà i pare de família.

L'article 583 castiga l'home que maltracta la seva dona d'obra. PERÒ la dona és castigada també si ho fa de paraula. És que el legislador suposa que la submissió de la dona ha de ser tan gran que fins i tot la incapaciti per rebel·lar-se verbalment contra el seu marit?

Lleis laborals . Malgrat que la ponència Dona i Treball ja fa esment d'algunes d'aquestes lleis, creiem interessant de ressaltar aquí alguns aspectes. Una de les primeres declaracions del Gabinet de la dictadura, l'any 38, assenyalava que "El estado liberará a la mujer

casada del taller y de la fábrica". Un parell de mesos més tard el Ministeri del Treball assegurava que "la tendència del nou Estat és que la dona dediqui la seva atenció a la llar i se separi del treball". Tal volta la feina de la llar no és considerada un "treball" per al "nou estat"? Però la necessitat de mà d'obra, els plans d'estabilització i desenvolupament decretats el 1959 fan oblidar al "nou estat" les seves anteriors "promeses" i és així com, sota l'aspiració i l'esperit de la Sección Femenina, es promulga el 1961 la llei de drets, polítics, professionals i de treball de la dona. Ara ja, sense distinció entre solteres i casades, s'incorpora la dona al treball productiu amb un seguit de discriminacions i restriccions respecte als treballadors masculins.

Així s'estableix una llarga llista de treballs que no poden realitzar les dones (entre les que figuren, entre altres, el de jutge magistrat, armes, treballs nocturns, 47 treballs perillosos...)

Només cal recordar les paraules del president del Tribunal Suprem de Justícia Francisco Ruiz Jarabo, l'any 72: "Em costa molt d'imaginar-me una dona dictant una sentència amb rigor".

Encara que el decret del 20 d'agost de 1970 disposa que "La dona té dret a prestar serveis laborals en plena igualtat jurídica amb l'home, i a percebre idèntica remuneració" no deroga la reglamentació de treball i convenis col·lectius on s'expressa "que ~~se~~ade qui la retribució ~~al~~ distint valor o qualitat del treball femení" Així l'article 75 del reglament del ram siderometal·lúrgic indica: "Als treballs específicament femenins se'ls aplicarà un coeficient reductor del 0,9^o. Resumint-ho de forma gràfica, podem dir que, amb una de freda i una de calenta, sempre hi sortim perdent les dones.

Finalment la llei de reformes laborals d'abril del 76 deroga la necessitat que les empreses donin una dot a la dona quan es casa, manté el permís de maternitat per a la dona, manté la discriminació en les prestacions de la Seguretat Social i la diferència de salaris basada en la diferència de categories; equipara el Servei Social de la dona, obligatori, al Servei Militar, si és compatible amb el treball.

Hom esmentat només alguns aspectes legals que segueixen vigents i que són discriminatòris per a la dona. Creiem que tot això explicarà la indignació de les dones quan l'avenç democràtic en alguns aspectes, a l'Estat, no comporta un clar avenç de cara a liquidar l'opressió que patim les dones.

DONA I CONSTITUCIÓ.

La constitució és la llei fonamental de l'Estat democràtic, que defineix els principis bàsics del dret que hi ha d'imperar en la societat. Són principis que no poden ser contradictoris per a ninguna altra llei, o reglament, sota la pena de ser declarats anticonstitucionals. El procés de l'elaboració i l'aprovació, així, com el de modificació, és llarg i minuciós, i necessita, a més a més de tot això, un referendun popular.

En aquests moments, el projecte de constitució que està en una fase de discussió a les Corts, és terriblement restrictiu per a les dones. I en aquest cas, no es tracta que estiguem poc representades o malament recollides, les nostres aspiracions: es tracta simplement que la constitució ens desconeix. Si fa no fa, el mateix podríem dir que hem estat oblidades en aquesta democràcia, és a dir, la recuperació de les llibertats polítiques per al poble. Des del 15-j, del 77, fins avui, malgrat que altres sectors del poble, gràcies a la lluita de totes i totes, hi hagin aconseguit arrencar les mínimes exigències d'una democràcia política, la nostra situació discriminatòria social i legalment com a dones, no ha estat superada, ni tan sols, mínimament. Ens hem de recordar de la restringida situació amb que l'amnistia va deixar a les dones. L'amnistia que es va concedir als presos polítics, no va afectar en absolut el 80% de la població femenina que hi havia dins les presons, per a les quals, els seus motius de delictes, malgrat que són qualificats de comuns, són fruit d'una situació de terrorisme polític vers nosaltres, les dones: avort, adulteri, perillositat social, etc. -avui, encara tot això està penalitzat.

Ahora els pactes de la Moncloa, establerts entre els partits parlamentaris, no arrepleguen les reivindicacions mínimes que ja avui, hi planteja el Moviment feminista.

En resumides comptes, Les aspiracions del 51% de la població, femenina, que són les dones, no han estat escoltades per la classe dominant, que ahir se la va forçar a abandonar la forma terrorista de dominació, ni tampoc avui, quan dins l'estructura parlamentària es discuteix la llei que hi hauria de recollir les reivindicacions democràtiques del poble.

poc

Aquesta constitució tan democràtica i restrictiva per a les dones, és possible per diverses causes: d'una banda, la correlació de forces, dins els parlaments, favorable a la dreta reaccionària, que intenta no concedir cap tipus de llibertat per a la dona, puix que la nostra opressió forma part del seu domini en la societat; i, d'altra banda, tot i que, àmpliament relacionada amb l'anterior tesi, la situació del Moviment Feminista i del Moviment Popular, en general. Totes som conscients que el grau de consciència i d'incorporació a la lluita per la nostra emancipació, la de la dones, és avui dèbil. És imprescindible fer-lo avançar, que cada dia ens comprometem, un nombre major de dones, donada que és aquesta la única forma perquè hi participem en el canvi de l'actual correlació de forces, i, per a exigir, moltes, com a militants de partits polítics, una política de clara assumició i defensa dels nostres interessos; perquè les dones formem un Moviment de lluita per la nostra alliberació, i que ahora, estigui profundament vinculat a la lluita política global, contra el sistema capitalista.

Responent, doncs, a aquesta situació política, l'actual projecte de

ANCI 49201151

constitució, se'ne reconeix la igualtat d'un mode quimèric. Aquest reconeixement, però, encobreix una realitat profundament discrimina tòria donat que la pervivència de les actuals disposicions legals, la defensa i la protecció de la família que realitza, la negativa a situar la paraula divorci i canviar-la per "dissolució", i el fet que no és capaç de recollir cap de les nostres aspiracions més sentides, ho converteixen tot en un projecte reaccionari per a totes nosaltres.

Per exemple, l'actual projecte, no contempla la nostra discriminació en no poder accedir al treball assalariat, en l'educació reproductora - de papers tradicionals (home/dona) que avui continuen donant-se; no ens fixa que, com a responsables dels nostres cosos, hem de tenir per a controlar la nostra capacitat reproductora, no recull el nostre dret a la lliure afectivitat, que com a persones tenim, i alhora, també, el nostre dret a la lliure sexualitat. Cal recordar la vigència de la llei de perillositat social i etc.

Per tot això que hem valorat, hem cregut imprescindible, obrir un debat entorn a l'actual projecte de constitució i situar les alternatives més sentides del Moviment Feminista dins el seu conjunt, i delimitar el debat al mecanisme de la nostra participació per a situar i superar la situació actual.

A continuació, situem una anàlisi del projecte en els articles, on es tracta la causa de la dona, juntament amb la nostra crítica i valoració i, també, en aquells aspectes en els quals, l'única resposta, ha estat el silenci i l'oblit constitucional.

Sobre l'article 14.

"Todos los españoles son iguales ante la ley, sin discriminación de sexo, de raza, de nacimiento, de religión, de opinión o de cualesquiera otras condiciones personales o sociales."

Aquesta declaració de principis que reconeixem com a positiva, hi hauria d'ésser present en la redacció de tots els articles de la Constitució, així, com en qualsevol llei posterior. Per tant, hi hauria d'ésser punible qualsevol llei o actitud que fóra discriminatòria per a la dona.

Sobre l'article 31.

- "1. A partir de la edad núbil, en plena igualdad de derechos y deberes, podran contraer matrimonio.
2. La ley regulará las formas del matrimonio, los derechos y los deberes de los cónyuges, las causas de separación y disolución, y sus efectos."

Davant d'això, diem que l'únic sistema reconegut constitucionalment hi hauria d'ésser el matrimoni civil. Aquest en estar basat en un acord de voluntats, i en la completa igualtat d'ambdós, hi hauria de quedar dissolt mitjançant el divorci, a petició de qualsevol de les parts implicades, sense cap necessitat de demostrar i/o buscar culpabilitats. El procediment hi hauria d'ésser ràpid i econòmic, perquè així tot el món hi pugui tenir accés. Tanmateix, davant l'actual situació de dependència econòmica de la dona respecte al marit, i això, és degut a la seva subordinació al treball domèstic, és necessari que es proporcionï a la dona, les seguretats d'estabilitat econòmica perquè pugui plantejar-

jar-s'hi el divorci.

Sobre l'article 35.

- "1. Los poderes públicos asegurarán ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ la protección económica, jurídica y social de la familia.
2. Los poderes públicos asegurarán la protección integral de los hijos, iguales estos ante la ley, con independencia de su filiación, cualquiera que sea su estado civil.
3. Los padres deben prestar a sus hijos, habidos dentro o fuera del matrimonio, alimento, educación, instrucción y toda asistencia durante la minoría de edad.
4. Los niños gozarán de una protección especial de la sociedad y de los poderes públicos, de acuerdo con los textos internacionales, que velan por sus derechos."

En aquest article hi ha una defensa institucional de la família que nosaltres denunciem, puix que, malgrat que aquesta sigui la forma de relació majoritària, existeixen altres formes de relació afectiva que no han de ser discriminades, sí tenim, a més a més d'això, en compte que la família és la cèl.lula bàsica de la seva opressió de la dona. Reconeixement, com a dret constitucional, de la lliure afectivitat.

Igualment i relacionat amb la defensa de la institució familiar, que és brillantment defensada per l'actual constitució i legislació vigent, l'heterosexualitat, negant l'homosexualitat i penalitzant-la legalment. Per això, és imprescindible que alhora que hi hauria de reconèixer el dret a la lliure afectivitat, s'hi hauria de reconèixer el dret a la pròpia sexualitat de la persona.

Respecte al tractament dels fills, situem la necessitat que desapareixi el concepte de drets sobre d'ells, és a dir, la pàtria potestat, o dret del pare sobre els fills, i substituir-lo pel concepte de responsabilitats conjunta per al pare i la mare.

Sobre la igualtat dels fills, al marge de la seva afiliació, exigim la desaparició d'aquests conceptes legals, que són una forma de discriminació i d'establiment d'un sistema únic de filiació.

Ensems, exigim la capacitat que hem de tenir les dones casades, de reconèixer els fills que hi hagut fora del matrimoni, cosa que en l'actualitat, sols és factible per a l'home.

Sobre l'educació.

La constitució en l'article 26, quan parla de l'educació, reconeix el dret que tenen els ciutadans en general. En cap moment s'analitza el paper que com institució desenvolupa en la diferenciació de sexes. Per a nosaltres reivindicar la coeducació significa que l'educació deixi de transmetre els valors masclistes que van imprimint els diversos papers socials de la dona i de l'home. En ser l'educació, una de les qüestions bàsiques de la ideologia de la reproducció masclista de la societat, que margina i discrimina a la dona, en reconèixer constitucionalment els mitjans coeducatius, seria estar en consonància amb les declaracions generals sobre la igualtat.

Així mateix, per a superar la desigualtat actual entre homes i dones a nivell cultural, la llei hi hauria de reconèixer i posar els mitjans necessaris per a la seva superació.

DICI 1982 Nr 15W

Sobre el treball renumerat.

Malgrat que el projecte constitucional reconeix la no discriminació de sexes, amb l'article 33, apartat 1, per a nosaltres és evident que la discriminació existeix. Aquesta discriminació l'observem en la divisió sexual del treball existent en l'actual societat. Així pel paper que juguem i ben de fer de mares i esposes, serà solament per aquest fet, condicionarà tota la nostra educació i palesarà una valoració del nostre treball fora de casa com a secundari i ocasional. En aquestes condicions el que es qüestiona, és el nostre dret al treball renumerat, i l'orientació i utilització quan existeix.

En això, reivindiquem el dret al treball en igualtat de condicions, (formació professional, accés i possibilitat d'entrar en tots els llocs de treball, de salaris i de sous, etc.) i la creació de serveis que ens descarguin de les tasques domèstiques, essent aquestes assumides pel -- conjunt de la societat.

Sobre la capacitat de control del nostre propi cos.

Sobre un dret fonamental que com a dones tenim per ser persones, no es parla en absolut, dins la constitució sobre nosaltres. Dit d'altra forma, abans de ser dones, som mares, amb la qual cosa, s'intenta lligar perpètuament la nostra sexualitat a la reproducció. Perquè es respecti el nostre dret a la lliure sexualitat, és imprescindible que es legalitzin tots els mitjans anticonceptius, l'avort en l'últim moment, -- tot assumit per la Seguretat Social. És necessari, a més a més d'això, la responsabilitat de l'anticoncepció, que no caigui en el cos de la dona exclusivament. Per tant, s'hi haurien d'investigar mètodes anticonceptius per ambdós sexes. Exgim, doncs, anticonceptius i avortament -- lliure i gratuït.

Sobre la capacitat de Governar i l'ús de les armes.

Amb l'actual projecte de Constitució, l'article 52, apartat, 1., quan parla de la Corona, realitza una discriminació en raó de sexe, en preferir-se el mascle sobre la femella.

No se'ns reconeix a les dones l'ús de les armes i l'accés a la carrera militar; al marge de les condicions denigrants que suposa en l'actualitat l'obligació als homes al Servei Militar. Creiem que aquesta exclusió de les dones de l'àmbit del poder militar, és fruit de la relegació que patim les dones dins l'esfera domèstica. De la nostra no participació en la vida política i social com a ciutadans d'iguals drets. I això, tenint en compte la importància del poder militar en tant que és el que suporta en última instància el domini polític, és evident que l'exclusió de les dones d'aquest sector, és una discriminació més. Consideracions al marge d'aquest dret, serien la forma obligatòria o no de les armes, les condicions amb què es realitza i els interessos als que serveix. Essent aquestes apreciacions finals que fem, reivindicacions comunes per a tot el poble.

SOBRE EL DRET A LA NO DISCRIMINACIÓ en els mitjans de comunicació.

Donat el paper de difusió d'ideologia que aquests mitjans tenen i la seva importància en el context de la ideologia masclista en el reforçament del nostre paper de segon ordre social, és imprescindible el

reconeix~~em~~ l'anticonstitucionalitat de qualsevol utilització ~~de~~
aquests mitjans que perpetuen o reproduïen la nostra opressió.

ALCIAP2N15J